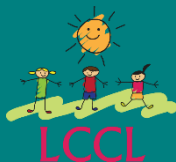
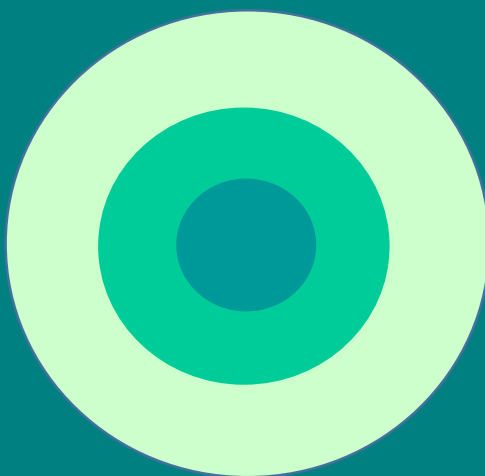

ครูผู้บ่มเพาะ

(Teacher as Cultivator)

รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่
รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ครูผู้บ่มเพาะ (Teacher as Cultivator)

รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่
รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ครูผู้บ่มเพาะ

(Teacher as Cultivator)

รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่

รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล

พิมพ์เผยแพร่ มกราคม 2565

แหล่งเผยแพร่ ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้

<http://www.curriculumandlearning.com>

พิมพ์ที่

ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้

ลิขสิทธิ์

หนังสือเล่มนี้ไม่มีลิขสิทธิ์ จัดพิมพ์เพื่อการใช้ประโยชน์

ทางหลักสูตรการเรียนการสอนในสถานศึกษา

และส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และการแบ่งปัน

คำนำ

หนังสือเล่มเล็ก “ครูผู้บ่มเพาะ (Teacher as Cultivator)” เล่มนี้เขียนขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจุดประกายความคิดและเสนอแนวทางการพัฒนาผู้เรียนให้มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ มีวินัยในตนเอง และรักการเรียนรู้ตลอดชีวิต

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องได้มากพอสมควร

รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่

รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒผล

สารบัญ

1. บทนำ	1
2. การเรียนรู้ในมิติใหม่	1
3. การบ่มเพาะผู้เรียนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต	2
4. แนวทางการบ่มเพาะคุณลักษณะบุคคลแห่งการเรียนรู้	4
5. บทสรุป	7
บรรณานุกรม	8

ครูผู้บ่มเพาะ

(Teacher as Cultivator)

1. บทนำ

การเรียนรู้ในโลกยุคใหม่ผู้เรียนทุกคนมี**แรงบันดาลใจ** Passion มีเป้าหมายและวิธีการเรียนรู้ของตนเอง ส่งผลต่อการจัดการชั้นเรียนที่ต้อง**เปลี่ยน**จากการจัดการและควบคุม (Manage and Control) มาเป็นการ**บ่มเพาะ** (Cultivate) ให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ออกมาจากด้านใน (Inner) ผู้สอนยุคใหม่เปลี่ยนบทบาทตนเองมาเป็น **Teacher as Cultivator** หรือครูผู้บ่มเพาะให้ผู้เรียนมีวินัย ใฝ่เรียนรู้และเรียนรู้ตลอดชีวิต

2. การเรียนรู้ในมิติใหม่

การเรียนรู้ในมิติใหม่มีลักษณะเป็นการ**เปิดพื้นที่แห่งศักยภาพ** ให้กับผู้เรียนทุกคนได้แสดงออกอย่างเต็มกำลังความสามารถ เป็นพื้นที่ที่**ปราศจากเงื่อนไขใดๆ** ที่มาสกัดกั้นการพัฒนาตนเองของผู้เรียน โดย**ผู้เรียนทุกคนมีพื้นที่ศักยภาพ** ของตนเองที่จะนำมาใช้

ร่วมกับเพื่อนอย่างสร้างสรรค์ **มีวินัยในตนเอง** (self-discipline) ใฝ่เรียนรู้ มีแรงบันดาลใจ มีความมุ่งมั่น และ**มีความสุข**ในการปฏิบัติ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ท้าทายให้บรรลุเป้าหมาย

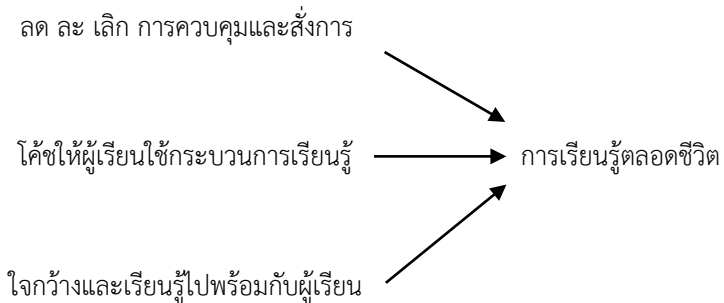
ผู้สอนมีบทบาทในการ**บ่มเพาะ**ให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของการเรียนรู้และแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ออกมาจากด้านใน **จัดสิ่งแวดล้อม**ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน **ให้ความรัก ความเอาใจใส่**ต่อการใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายของผู้เรียนแต่ละบุคคลพร้อมกับสร้าง**วัฒนธรรมการเรียนรู้**แก่ผู้เรียน

3. การบ่มเพาะผู้เรียนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

การบ่มเพาะผู้เรียนเป็นงานที่**ละเอียดอ่อน** ผู้สอนต้องอดทน และใจเย็น ใช้ความรักและความเมตตาเป็นพื้นฐาน ใช้**ทักษะการโค้ช** เป็นเครื่องมือสำคัญ โดยการชี้แนะ การใช้**พลังคำถาม** (Power questions) การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ การ**เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์**ของผู้เรียน ตลอดจนการให้ข้อมูลย้อนกลับที่มีประสิทธิภาพ เสริมสร้างนิสัยใฝ่เรียนรู้ ปลุกฝังทักษะการสืบเสาะ แสวงหาความรู้ การ**คิดขั้นสูง** ตลอดจนการ**แลกเปลี่ยนเรียนรู้** ซึ่งนับว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญของบุคคลที่เรียนรู้ตลอดชีวิต

ผู้สอนมีความ**ใจกว้าง**ที่จะ**ให้โอกาส**ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้สอนอาจไม่คุ้นเคย แล้ว**เรียนรู้ไปพร้อมกับผู้เรียน** แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ของตนเอง ชี้แนะแนวทางที่จะทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในสิ่งที่เขาต้องการ ให้ความช่วยเหลือในบางครั้งในยามที่จำเป็น ให้กำลังใจ และทำให้ผู้เรียนเกิดการ**รับรู้ความสามารถ**ของตนเองอย่างถูกต้อง

ผู้สอน**ลด ละ เลิก** พฤติกรรมการ**ควบคุม** การ**สั่งการ** และการจัดการให้ผู้เรียนต้องทำในสิ่งที่ผู้สอนต้องการด้วยความคับข้องใจ เปลี่ยนมาเป็น**สร้างแรงจูงใจ** ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความ**สงสัยใคร่รู้** **อยากรู้** **อยากทำ** **อยากประสบความสำเร็จ**

ภาพประกอบ 1 การบ่มเพาะการเรียนรู้ตลอดชีวิต

4. แนวทางการบ่มเพาะคุณลักษณะบุคคลแห่งการเรียนรู้

บทบาทของผู้สอนสำหรับการบ่มเพาะให้ผู้เรียนมีพฤติกรรม การเรียนรู้ที่พึงประสงค์และจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (Teacher as Cultivator) เน้นการกระตุ้นวินัยในตนเองของผู้เรียน ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงจากภายในตนเอง เห็นคุณค่า ของการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เกิดนิสัยรักการเรียนรู้ ซึ่งจะนำไปสู่พฤติกรรมการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ดังนี้

1. ให้ผู้เรียนร่วมกันสร้างบรรทัดฐานพฤติกรรม การมีวัฒนธรรมการเรียนรู้ โดยเปิดโอกาสให้ร่วมกันกำหนดพฤติกรรม การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ ใช้หลักการมีส่วนร่วมของผู้เรียน เป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนร่วมกันคิดและตัดสินใจว่าพวกเขาควรมีพฤติกรรมการเรียนรู้ เป็นอย่างไร

การให้ผู้เรียนร่วมกันกำหนดพฤติกรรมการเรียนรู้ที่พึง ประสงค์ดังกล่าวจะช่วยส่งเสริมให้มีวินัยในตนเอง (self-discipline) ได้ดีกว่าการสร้างกฎ ระเบียบให้ปฏิบัติตาม ถึงแม้ว่าผู้เรียนจะเข้าใจถึง ประโยชน์ของกฎระเบียบเหล่านั้น แต่จะมีแนวโน้มต่อต้านมากกว่า เพราะขาดการมีส่วนร่วม

2. ส่งเสริมให้ผู้เรียนสะท้อนคิดสู่การเปลี่ยนแปลง (Reflection for transformation) โดยการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

การเรียนรู้จากพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ไม่พึงประสงค์มาเป็นพฤติกรรม การเรียนรู้ที่พึงประสงค์นั้น จะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่คงทนและ ยั่งยืน ก็ต่อเมื่อการเปลี่ยนแปลงนั้นต้องเกิดมาจากใจของผู้เรียน ใจที่อยากจะเปลี่ยนแปลง

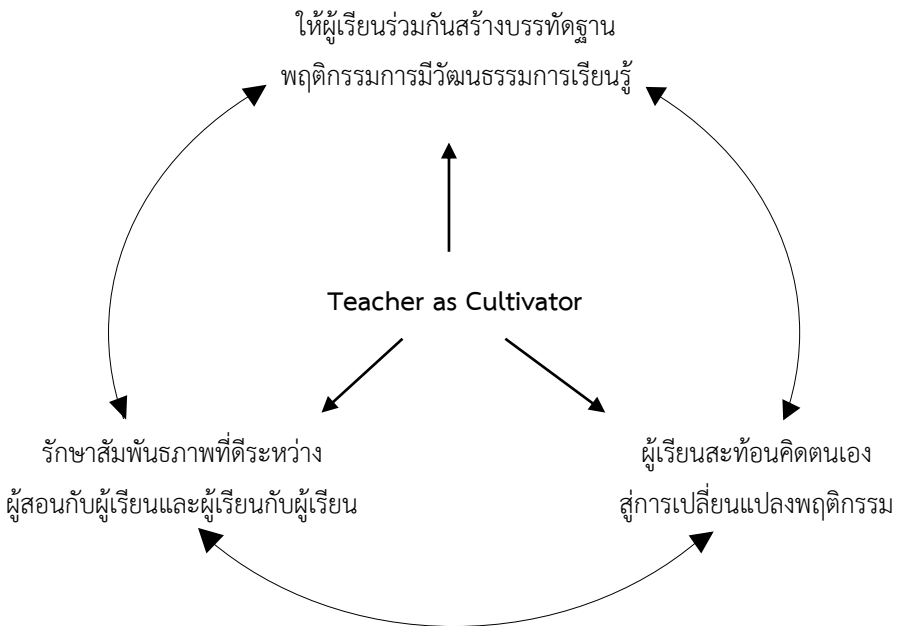
เครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียน “คิดได้” “คิดเป็น” นำไปสู่ การเปลี่ยนแปลงจากด้านใน คือ การสะท้อนคิดตนเอง (Self-reflection) มองตนเองอย่างมีสติด้วยใจเป็นธรรมและซื่อสัตย์ เห็นพฤติกรรมการ เรียนรู้ที่พึงประสงค์ของตนเองซึ่งควรดำรงรักษาไว้และพฤติกรรมการ เรียนรู้ที่ไม่พึงประสงค์ที่ควรปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงตนเอง จากนั้นลงมือทำทันที

บทบาทผู้สอนจะเป็นผู้ให้คำชี้แนะถึงวิธีการสะท้อนคิด ให้กับผู้เรียนหรืออาจสร้างเครื่องมือต่างๆ ที่จะช่วยให้ผู้เรียนสะท้อนคิด ได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมกับสร้างความตระหนักให้ผู้เรียนเข้าใจว่า ความซื่อสัตย์กับตนเองเป็นหัวใจสำคัญของการสะท้อนคิด

3. สร้างและรักษาสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนและผู้เรียนกับผู้เรียน โดยใช้ความรักความเอาใจใส่เป็นพื้นฐาน เมื่อผู้สอนรักผู้เรียน ผู้เรียนรักผู้สอนและรักเพื่อน จะนำมาซึ่งความ ร่วมมือร่วมใจในการเรียนรู้และแสดงพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ วินัยในตนเอง

การสืบเสาะแสวงหาความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การแบ่งปันซึ่งกันและกันโดยไม่ต้องมีกฎมาบังคับ แต่ปฏิบัติออกมาจากใจและเป็นไปตามธรรมชาติ

บทบาทผู้สอนคือการส่งเสริมให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันโดยไม่แข่งขัน แต่ให้ใช้ความร่วมมือ ซึ่งให้เห็นคุณค่าของการแบ่งปันที่ช่วยทำให้การเรียนรู้ประสบความสำเร็จและ**งดเว้นการเปรียบเทียบว่าใครดีกว่าใคร ใครเก่งกว่าใคร**

ภาพประกอบ 2 ครูผู้บ่มเพาะ (Teacher as cultivator)

5. บทสรุป

การเรียนรู้ในมิติใหม่ ลดการใช้เงื่อนไข การออกกฎ กติกาที่มา สกัดกันศักยภาพของผู้เรียน **เพิ่มการให้ผู้เรียนร่วมกันสร้างวัฒนธรรม การเรียนรู้** บรรทัดฐานของพฤติกรรมที่พึงประสงค์แล้วนำไปปฏิบัติ ด้วยความชื่นชม ผู้เรียนใช้การ**สะท้อนคิดตนเอง**เป็นเครื่องมือสำหรับการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตนเอง ผู้สอนคือผู้บ่มเพาะนิสัยใฝ่เรียนรู้ และความมีวินัยในการเรียนรู้และ**รักการเรียนรู้ตลอดชีวิต**

บรรณานุกรม

- Hope, Michelle. (2 0 2 1). Avoiding Common Classroom Management Missteps. Retrieved from <https://www.ascd.org/el/articles/avoiding-common-classroom-management-misstepss>
- Lee, HyunKyung & Mori, Carolyn (2021). Reflective Practices and Self-directed Learning Competencies in Second Language University Classes, *Asia Pacific Journal of Education*, 41:1, 130-151, DOI: 10.1080/02188791.2020.1772196

การเรียนรู้ในมิติใหม่
ร่วมกันสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้
ลดเงื่อนไข กฎ กติกาที่สกัดกั้นศักยภาพของผู้เรียน

